

**ОБЩЕСТВЕНИ НАГЛАСИ
КЪМ КОРУПЦИЯ НА
РАБОТНОТО МЯСТО**

Настоящото изследване е изготвено с любезното съдействие на посолството на Кралство Нидерландия в България и с финансовата подкрепа на Министерството на външните работи на Кралство Нидерландия в рамките на проект „Поставяне на основите на защитата на подаващите сигнали“.

Изразените мнения и становища са на авторите на изследването и не отразяват непременно вижданията на подкрепящите организации и институции.

Съдържание:

1. Въведение.....	3
2. Нагласи към подаването на сигнали за корупция и конфликт на интереси	4
3. Защита на лицата, подаващи сигнали за корупция. Анонимни сигнали.....	18
4. Обхват на корупционните практики.....	23
5. Заключение	24

1. Въведение

Корупцията е едно от основните предизвикателства пред българското общество. Високите нива на корупция в повечето сфери на обществения живот представляват сериозна пречка пред напредъка на страната и достигането на средноевропейските стандарти в ключови сектори. Корупционните практики оказват крайно негативен ефект в предоставянето на изключително важни за нормалното функциониране на демократичното общество публични услуги.

Подаването на сигнали от хора, които са станали свидетели на корупция и конфликт на интереси или дори са участвали в подобни практики, е един от основните способности за установяване и противодействие. Защитата на подобни лица, предприели известен риск с решението си да сигнализират за нередности, следва да се мисли като основен приоритет в борбата с корупцията и конфликта на интереси.

Възможността за подаване на анонимни сигнали следва да се мисли като един от водещите механизми за защита на хората, взели решение да подадат сигнал за нередност. Укрепването на нормативната рамка и гаранциите за защита на подобни лица е ключово в контекста на насърчаването на повече хора да подават сигнали. От съществено значение е и създаването на усещане, че от сезирането на отговорните институции произтича видим резултат и че сигналите няма да бъдат negliжирани.

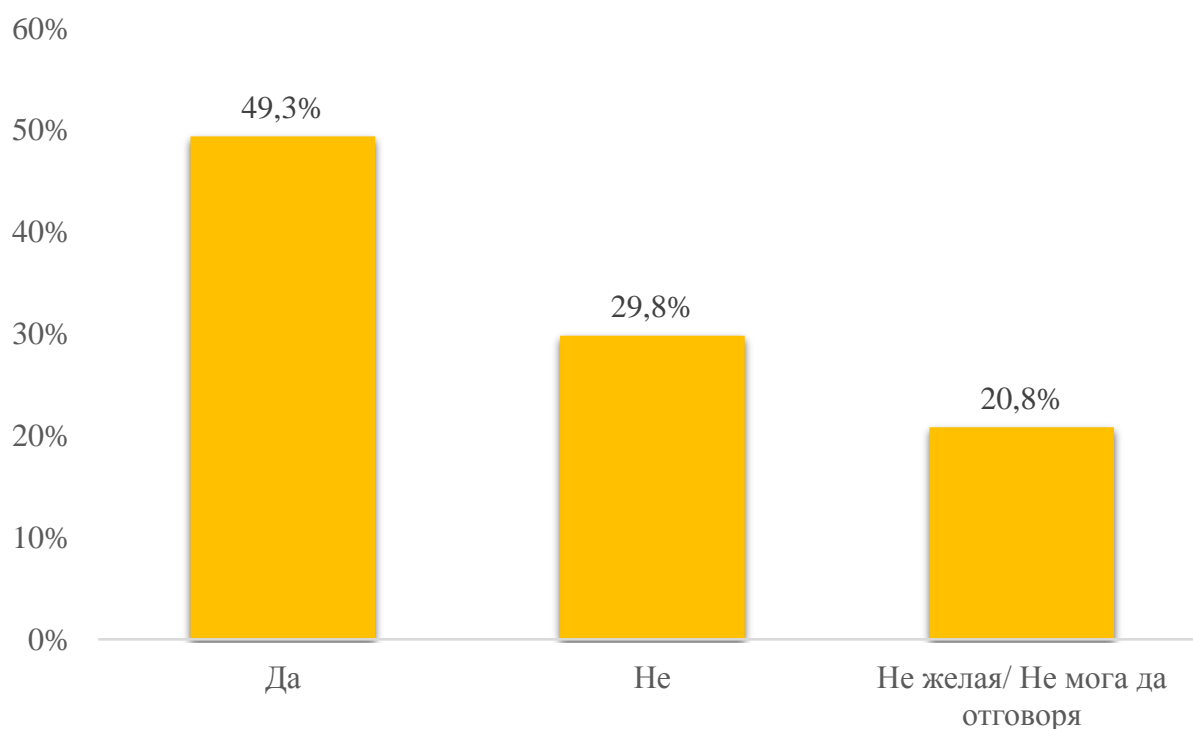
Настоящото изследване е проведено по поръчка на Български институт за правни инициативи и обхваща национална представителна извадка от 1053 пълнолетни българи на територията на цялата страна. Проучването е проведено по метода лице в лице в периода 1-10 февруари 2021 г.

Изследването е проведено и в контекста на Директива 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза, чийто срок за транспониране изтича на 17.12.2021 г. Въпросите, на които помолихме гражданите за отговор са свързани с важни елементи от директивата,

които следва да бъдат обсъдени от релевантните институции тук и да намерят своя отговор в българския правен мир.

2. Нагласи към подаването на сигнали за корупция и конфликт на интереси

Бихте ли подали сигнал, ако станете свидетел на СЛУЧАЙ НА КОРУПЦИЯ на работното Ви място?

Близо половината от анкетираните граждани – 49,3%, споделят готовността си да подадат сигнал, ако станат свидетели на случай на корупция на работното си място. На противоположната позиция са 29,8%, а 20,8% отказват да отговорят на поставения въпрос или не могат да преценят.

Разпределението по пол показва, че мъжете по-често отговарят, че биха подали сигнал за корупция на работното място.

Българските граждани над 50-годишна възраст са по-малко склонни да подават сигнали за корупция. Вероятна причина за това може да е възможността за някакъв вид ответни действия (отмъщение), включително и уволнение, и трудностите свързани с намиране на работа, особено при по-напреднала възраст.

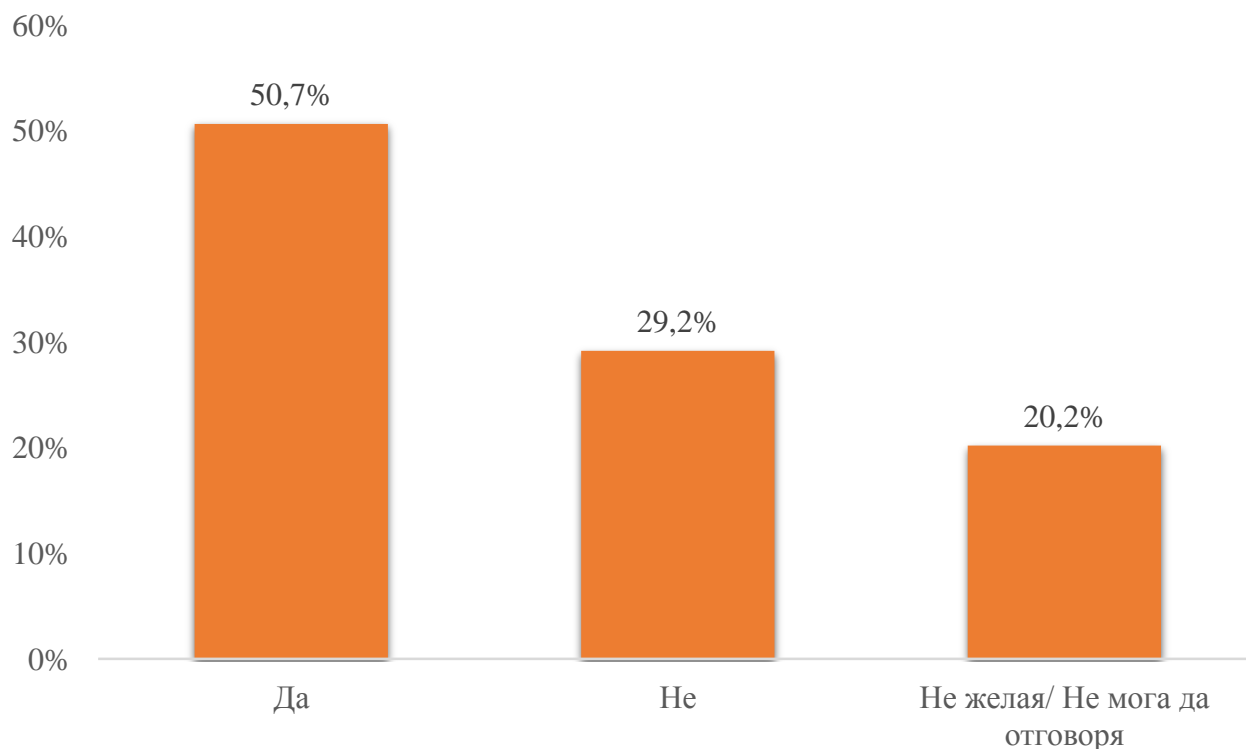
Респондентите с основно или по-ниско образование в значително по-малка степен споделят, че биха сигнализирали, ако попаднат на случай на корупция на мястото, където работят. Сред тази група се наблюдават почти изравнени позиции – 37,3% са отговорили положително, 36,6% - отрицателно.

Жителите на столицата по-често посочват, че биха подали сигнал, ако станат свидетели на корупция на работното място. В по-малка степен това е в сила и за живеещите в градове, които не са областни центрове.

Служителите в държавния сектор по-често споделят, че биха сигнализирали, ако попаднат на корупционна практика. В най-голяма степен това е валидно за работещите в общинските администрации.

Работещите на средни и висши ръководни длъжности са по-склонни да подават сигнали за корупция, ако станат свидетели на подобно нещо на мястото, където работят.

**Бихте ли подали сигнал, ако станете свидетел на
СЛУЧАЙ НА КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ на работното
Ви място?**

Малко над половината от българските граждани – 50,7%, посочват, че биха подали сигнал, ако станат свидетели на случай на конфликт на интереси на работното си място. 29,2% е делът на респондентите, които не биха подали подобен сигнал, а 20,2% - на изразилите трудност или нежелание да отговорят.

Мъжете в голяма степен споделят, че са склонни да сигнализират за конфликт на интереси на работното си място.

Респондентите над 60-годишна възраст по-рядко посочват, че биха подали сигнал в подобна ситуация.

Сред анкетираните граждани, които споделят, че имат основно или по-ниско образование, значително по-малко са тези, които заявяват готовност да подадат сигнал в случай на конфликт на интереси.

Следва да се отбележи обаче, че гражданите правят разлика между корупция и конфликт на интереси, което е положителен знак за повишената информираност по темата и разбирането за различните видове неправомерно поведение и практики на работното място.

Жителите на столицата по-често споделят готовност да подадат сигнал, ако на работното си място забележат за ситуация, попадаща в категорията конфликт на интереси.

В по-малка степен това се отнася и до анкетираните, които живеят в по-малките градове на страната.

Респондентите, упражняващи професията си на средна и на висша ръководна длъжност, по-често посочват, че биха сигнализирали при възникване на конфликт на интереси на работното си място.

Разликата, която се забелязва в желанието за подаване на сигнали между жителите на по-големите и по-малките населени места, може да се обясни с възможностите за намиране на работа. Заетостта в по-малките градове е по-ниска и там високите опасения от загуба на работата и трудностите при намиране на нова, са по-сериозни.

Обобщавайки нагласите към двата типа практики, получените резултати потенциално потвърждават хипотезата, че групите с по-уязвим трудов и социален статус (близо до пенсионна възраст, с нисък образователен ценз и/или затруднен достъп до трудови възможности), са по-скептични към изобличаването на корупционни практики.

**Към кого бихте се обърнали в случай, че станете свидетел/научите за случаи, свързани с корупция или конфликт на интереси на Вашето работното място? - %
от отговорилите с ДА на въпрос 1 или 2**

Формулировката на въпроса има за цел да установи доколко служителите (независимо дали в публичния или в частния сектор и без отношение към позицията им) познават „пътя“ за подаване на сигнал, ако самите те са станали свидетели на корупционна

практика на своето работно място. Познаването му би следвало да доведе до натрупвания в опции „ръководство на фирмата/институцията, в която работя“, полицията, прокуратурата и, що се отнася до по-специфични казуси с висши държавни служители – евентуално КПКОНПИ.

Резултатите потвърждава частична запознатост с този „път“:

- „ръководството на фирмата или институцията, в която работя/собствениците на фирмата“, е най-често посочваната опция,
- към полицията биха се обърнали 37,9% от респондентите.

От друга страна институционалните актьори „прокуратура“ и КПКОНПИ не попадат в челната тройка като потенциален адресат на сигнал. Възможна хипотеза тук е по-слабата запознатост с работата на тези две институции и кога следва да бъдат адресирани, от една страна. Друго обяснение може да се търси в посока доверие в институциите, което по отношение на тези две е ниско. На трето място медиите играят ролята на анонимния подател на сигнал и за това са по-предпочитани на фона на останалите институции.

Разпределението по пол показва, че медиите, полицията и КПКОНПИ са предпочитани по-често от представителите на мъжкия пол.

Ръководството на фирмата, организацията или институцията, в която работят, се посочва най-често като адресат на сигнали за корупция от респондентите, попадащи във възрастовата група 25-30 години. Прави впечатление, че най-младите (18-24 години) и най-възрастните граждани (над 60 години) по-често посочват полицията като орган, към който биха насочили своето оплакване в случай на установена корупционна практика на работното място.

Респондентите със средно образование по-често биха сигнализирали полицията, ако станат свидетели на корупция или конфликт на интереси на работното си място. Сред висшистите ръководството на фирмата/ институцията и КПКОНПИ се открояват като по-предпочитани адресати за подобни сигнали.

Гражданите на столицата по-често споделят предпочитания към подаване на сигнал до ръководството на фирмата, институцията или организацията, до медиите и до КПКОНПИ, ако попаднат на корупционен казус на работното си място. В по-малка степен това е валидно и по отношение на прокуратурата. Жителите на по-малките градове и на селата по-често биха се обърнали към полицията.

Работещите в държавния сектор в по-голяма степен заявяват, че биха се обърнали към ръководството на институцията или организацията, в която работят, и към прокуратурата, ако станат свидетели или научат за корупционни практики или конфликт на интереси. Медиите и полицията са по-често посочвани от представители на частния сектор, което потвърждава извода от по-горе свързан с ниските нива на доверие в релевантните институции.

**Посочихте, че ако станете свидетел на
корупция/конфликт на интереси на работното си място,
няма да подадете сигнал. Защо? - % от отговорилите с
НЕ на въпрос 1 или 2**

Страхът от ответни действия (отмъщение) и липсата на чувство за защита е най-често посочваната причина за неподаване на сигнал – 64,3% от респондентите, които не биха подали сигнал, споделят именно за подобна причина. 58,7% от нежелаещите да сигнализируют заявяват, че не биха го направили поради съмнения, че някой ще им обърне внимание, докато 57,3% са на мнение, че няма да има резултат от подобно действие. При 33,8% нежелаещите да подадат сигнал произтича от мнението, че той ще бъде потулен, а при 23% - че случаите на корупция и конфликт на интереси за честа практика и не правят впечатление на никого. 20,2% е делът на респондентите, които не биха подали сигнал за корупция или конфликт на интереси, тъй като не са наясно с механизмите, по които могат да го подадат. 12,5% от анкетираните, които не биха подали сигнал, посочват като причина за подобно действие твърде дългото време, което би отнело една такава проверка.

Разпределението по пол показва, че жените по-често се опасяват, че подаването на сигнал за корупция или конфликт на интереси впоследствие може да се обърне срещу тях. Те по-често споделят и опасението, че сигналът ще бъде потулен.

Респондентите над 60-годишна възраст по-често смятат, че подаването на сигнал няма да доведе до желан резултат и че сигналът им ще бъде потулен. Сред тази възрастова група е по-висок делът на незнаещите как да сигнализируют в случай на корупция или конфликт на интереси на работното място.

Жителите на селата по-често споделят, че не биха подали сигнал за корупция или конфликт на интереси на работното място, защото не се чувстват защитени и смятат, че подобно действие може да се обърне срещу тях. Те в по-голяма степен са на мнение, че няма да има резултат от сигнала им, че на сигнала няма да бъде обърнато необходимото внимание, както и че той ще бъде потулен. Сред респондентите от селата е по-висок и делът на споделящите, че не знаят как да подадат сигнал.

Работещите в държавния сектор български граждани по-често споделят, че се опасяват да подадат сигнал за корупция или конфликт на интереси на работното място,

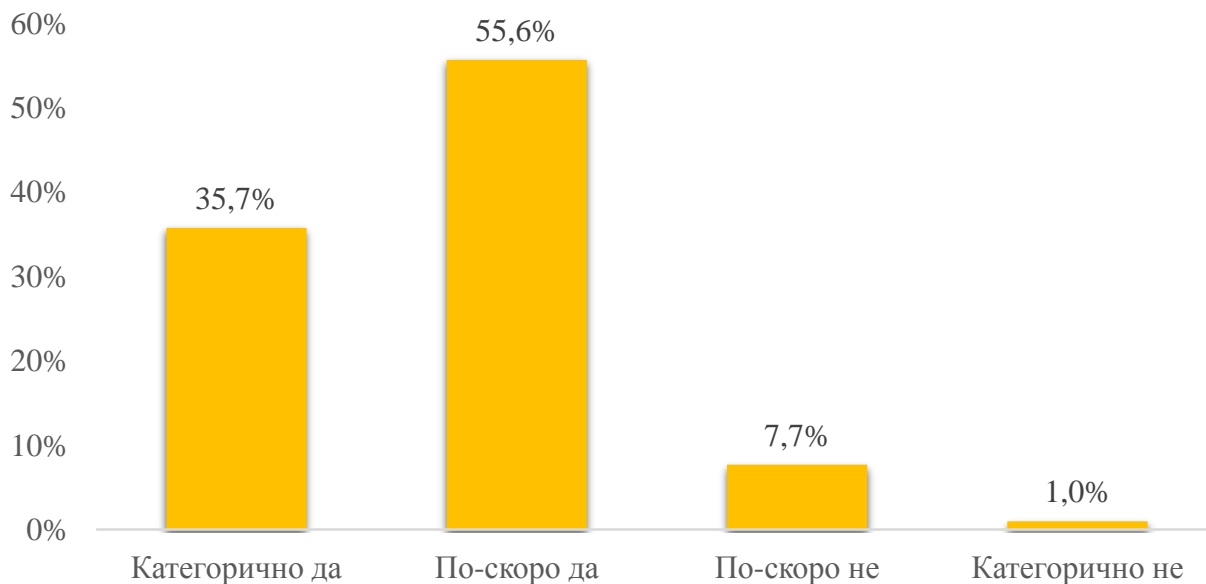
защото не се чувстват достатъчно защитени и защото допускат, че подобно действие може да се обърне срещу тях.

Служителите, упражняващи професията си на изпълнителска позиция, по-често споделят всяко от опасенията, изброени във въпроса.

Възможни посоки за преодоляване на нежеланието за подаване на сигнал на база на резултатите са:

- страхът, нуждата от допълнителна защита - споделени от основната част от респондентите, но най-силно от тези в по-рискова позиция от гледна точка на темата – хора на неръководни длъжности (вкл. жени, тъй като те по-рядко заемат ръководни), служители в държавната администрация, хора със затруднен достъп до разнообразни трудови възможности (предпензионна възраст, малко населено място),
- нуждата от по-широко разясняване на „пътя“ за реакция в ситуация на наблюдаване на корупционна практика, особено с акцент трудово и социално по-уязвими групи. Това означава, че след транспонирането на Директива 2019/1937 отговорните институции следва да провеждат редовно целенасочена информационна кампания и обучения по темата за защитата на лицата подаващи сигнали и начините, по които могат да бъдат подпомогнати.

Според Вас трябва ли хората да подават сигнал, ако станат свидетел на корупция/конфликт на интереси на работно им място?

91,4% е общият дял на анкетираните граждани, според които хората трябва да подават сигнали, ако станат свидетели на корупция или конфликт на интереси на работното си място – 35,7% категорично подкрепят, а 55,6% - по-скоро подкрепят. 7,7% от респондентите са на мнение, че хората по-скоро не трябва да сигнализират, ако станат свидетели на подобно събитие, докато 1% са категорични в преценката си, че сигнали не бива да се подават.

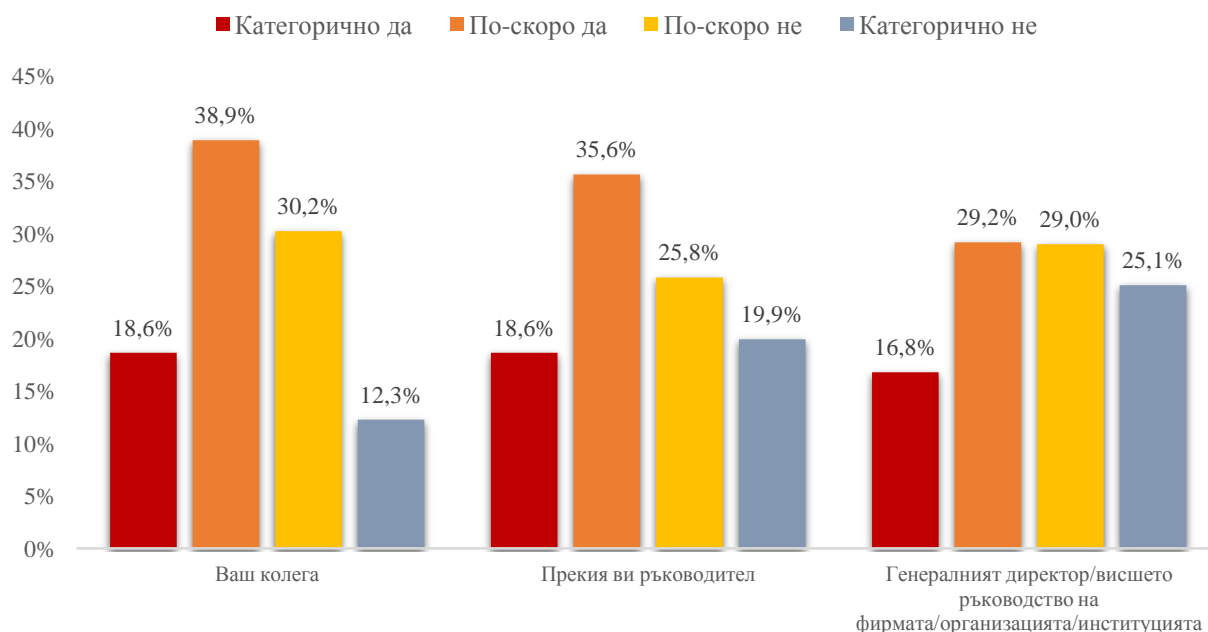
Респондентите с основно или по-ниско образование в по-малка степен споделят мнението, че хората трябва да подават сигнали, ако станат свидетели на корупция или конфликт на интереси на работното си място. С преминаването към по-висока образователна степен се увеличават и дяловете на подкрепящите подаването на сигнали, като най-високи са те сред висшистите.

В столицата значително по-висок е дялът на категорично подкрепящите твърдението, че хората трябва да подават сигнал, ако станат свидетели на корупция или конфликт на интереси на работното си място. Сред останалите областни центрове и по-

малките населени места преобладават избралите опцията „по-скоро да“. Най-много отрицателни отговори има сред жителите на селата.

Гражданите с най-високи доходи (над 1001 лв. доход, разделен между членовете на домакинството, и над 1201 лв. личен месечен доход) в най-голяма степен подкрепят твърдението, че гражданите трябва да подават сигнали, ако попаднат на корупционна практика или конфликт на интереси на работното си място.

Вие лично бихте ли свидетелствали в случай на корупция/ конфликт на интереси на Вашето работно място срещу

Мнозинството от анкетираните български граждани споделят, че в случай на корупция или конфликт на интереси биха свидетелствали срещу свой колега и срещу пряк ръководител – съответно 57,5% срещу колега (18,6% - категорично, 38,9% - по-скоро) и 54,2% - срещу пряк ръководител (18,6% - категорично, 35,6% - по-скоро). Картината е различна, когато става въпрос за свидетелстване срещу генерален директор или срещу членове на висшето ръководство на фирмата, организацията или институцията. Срещу такива хора биха свидетелствали 45,9% (16,8% - категорично биха, 29,2% - по-скоро биха), докато 54,1% не биха го направили (29% - по-скоро не, 25,1% - категорично не). Прави

впечатление, че категоричният отказ от свидетелстване по случаи на корупция или конфликт на интереси нараства при всяко следващо по-високо управленско ниво.

Гражданите с основно или по-ниско образование в най-малка степен споделят, че биха свидетелствали срещу колега, пряк ръководител или директор, ако има случай на корупция или конфликт на интереси.

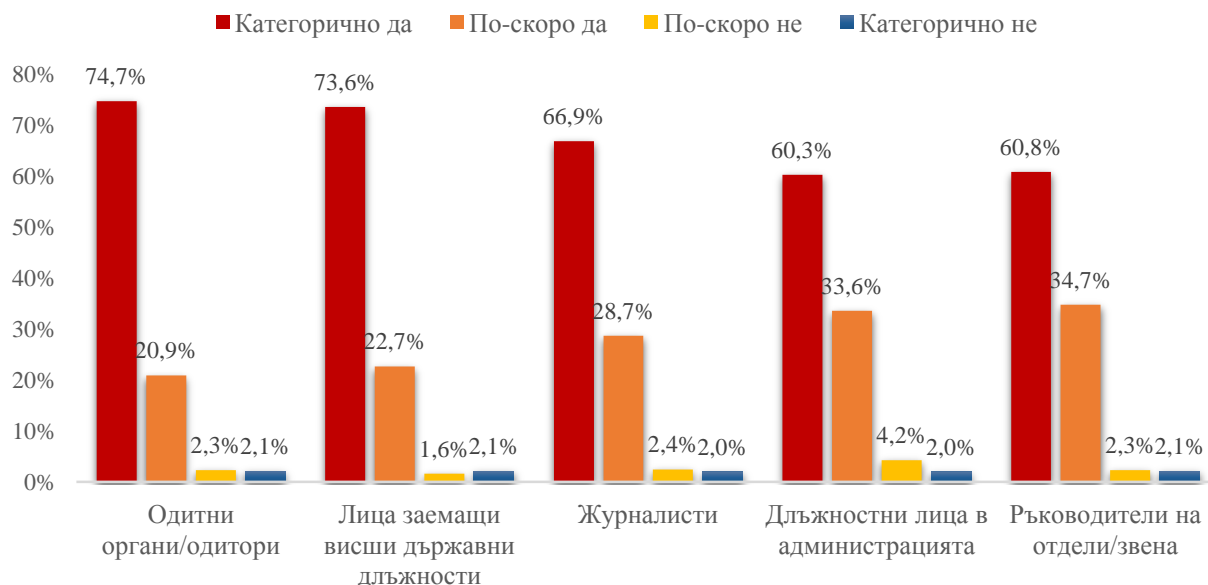
Сред жителите на столицата значително по-високи са дяловете на заявяващите категорично, че биха свидетелствали по въпрос, свързан с корупционна практика или конфликт на интереси – било то срещу колега, пряк ръководител или директор/ член на висшето ръководство.

Респондентите, работещи в държавния сектор, споделят по-малка склонност да свидетелстват срещу генерален директор или член на висшето ръководство на институцията, в която работят.

Служителите, упражняващи професията си на изпълнителска позиция, в най-малка степен споделят, че биха свидетелствали срещу директор или член на висшето ръководство на институцията, в която работят. Те са по-малко склонни да свидетелстват и срещу техен колега, и срещу пряк ръководител.

Според вас длъжни ли са да подават сигнали следните лица, ако станат свидетели или имат информация за случаи на корупция/ конфликт на интереси в процеса на работата си и в посоченото им по-долу качество?

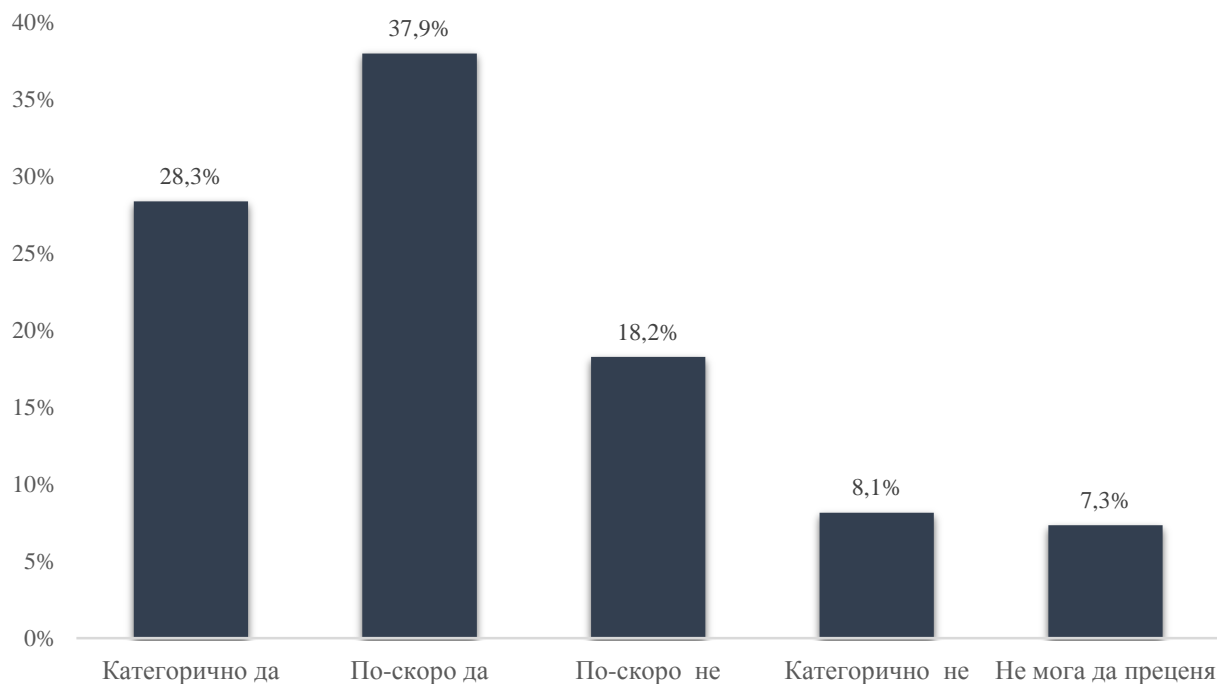

Над 90% от анкетираните български граждани са на мнение, че одитните органи и одиторите, лицата, заемащи висши държавни длъжности, журналистите, ръководителите на отдели и звена, както и длъжностните лица от държавната администрация са длъжни да подават сигнали, ако станат свидетели или имат информация за случаи на корупция или конфликт на интереси. С най-голям дял са респондентите, които споделят това мнение лицата, заемащи висши държавни длъжности – 96,2% (73,6% - категорично, 22,7% - по-скоро). Най-висок е дялът на категоричните утвърдителни отговори по отношение на одитните органи – 74,7% от анкетираните.

Жителите на селата в по-голяма степен подкрепят твърдението, че одитните органи са длъжни да подават сигнали, ако станат свидетели на корупция или конфликт на интереси. Гражданите от по-малките градове по-често посочват, че е задължение на длъжностните лица в администрацията да сигнализират при установяване на корупционни практики. Респондентите от малките градове и от селата в по-голяма степен разпознават като задължение на лицата, заемащи висши държавни длъжности, и на ръководителите на

отдели и звена да подават сигнали, когато е налице случай на корупция или конфликт на интереси.

Ще се страхувате ли да подадете сигнал до компетентните органи, ако станете свидетел на корупция?

Близо две трети от анкетиранияте български граждани споделят, че в някаква степен биха се страхували да подадат сигнал до компетентните органи, ако станат свидетели на корупция (28,3% са категорични, че биха се страхували, 37,9% - по-скоро биха се страхували). 18,2% е дялът на заявите, че по-скоро не биха се страхували да сигнализират в случай на нужда, а 8,1% - на категоричните, че не биха чувствали страх. 7,3% от респондентите се затрудняват да преценят дали биха се страхували в подобна ситуация.

Жителите на селата в по-голяма степен свидетелстват за евентуален страх от подаване на сигнал, в случай че станат свидетели на корупция.

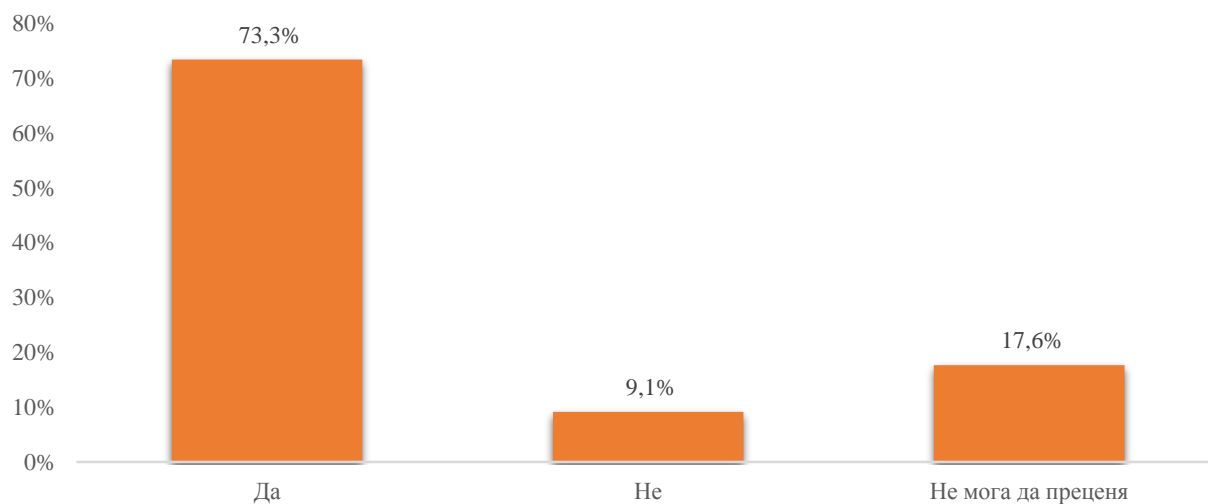
Респондентите с основно или по-ниско образование по-често заявяват, че биха се страхували да сигнализират, ако попаднат на корупционна практика.

Работещите в частния сектор на икономиката по-често споделят, че биха се страхували да подадат сигнал, ако станат свидетели на корупция. Сред работещите в държавния сектор най-много се страхуват служителите от държавната администрация и упражняващите професията си в държавно предприятие.

3. Защита на лицата, подаващи сигнали за корупция. Анонимни сигнали

Трябва ли да има възможност за подаване на анонимни сигнали в случаи на корупция или конфликт на интереси на Вашето работно място?

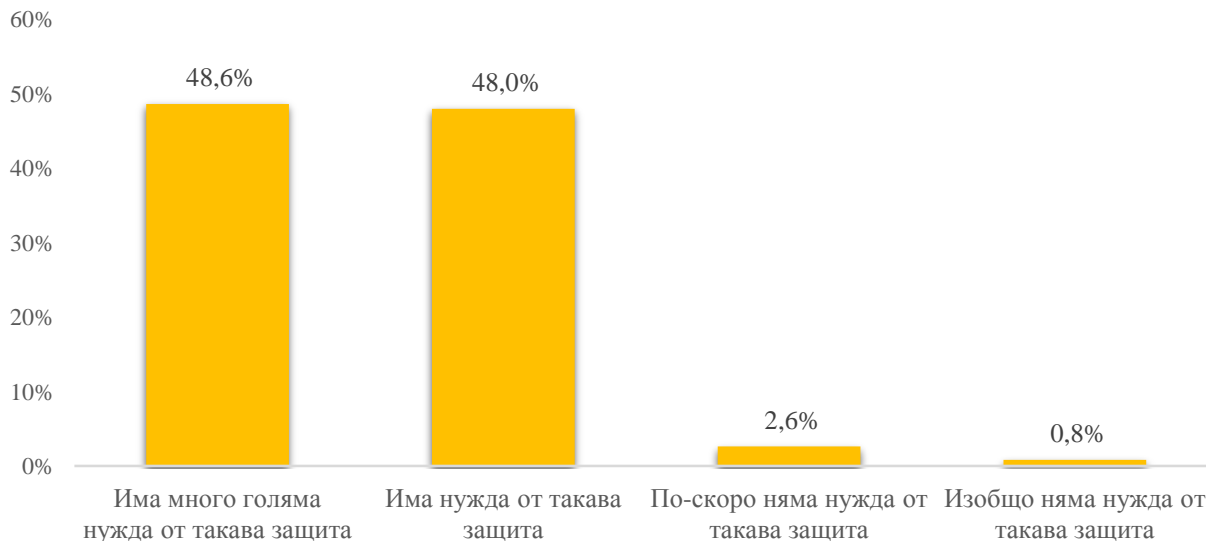

Тенденцията на изказан страх от подаването на сигнали може да бъде разчетена и във високия процент декларирано желание сигналите да бъдат подавани анонимно. Над 70% от анкетираните граждани са на това мнение. Малко над 9% са на противоположното мнение, а цели 17,6% не могат да преценят.

Отговорилите отрицателно са предимно лица, живеещи извън столицата, и такива на възраст между 40 и 50 години. Забелязва се също, че частните собственици и упражняващите свободни професии по-често от останалите са на мнение, че не е необходима анонимност при подаването на сигнали за корупция. От анкетираните, работещи в държавния сектор, намиращите се в общински администрации най-често са против подаването на анонимни сигнали при случаи на корупция на работното им място.

Възможна хипотеза, която трябва да бъде допълнително изследвана, би била че анонимният сигнал е потенциален инструмент и за злоупотреба, и вътрешноадминистративна саморазправа, т.е., анонимността на сигнала може да се привижда и като нож с две остриета.

До каква степен е необходимо въвеждането на рамка за защита на лицата, сигнализиращи за нередности?

Анкетираните са категорични, че трябва да има форма на защита за лицата, подаващи сигнал за корупция. С равно обособени дялове от около 50% анкетираните оценяват нуждата от такава подкрепа като умерена и силна. Статистически разрез по населено място на анкетираните, показва, че, в колкото по-малко населено място живеят респондентите, толкова по-вероятно е да считат, че *по-скоро няма нужда* от въвеждане на специална рамка за защита на лицата, сигнализиращи за нередности. Тази зависимост може да бъде обяснена през няколко хипотези, които трябва да бъдат допълнително проверени, както следва:

Живущите в по-малко населено място са с по-затруднен достъп до разнообразие от трудови възможности и не биха влезли изобщо в ситуация да подадат сигнал за нередност, тъй като рискуват изцяло възможностите си за реализация. За тях, защитен или не – сигналът не е опция, поради което и отговорите им са, че няма нужда.

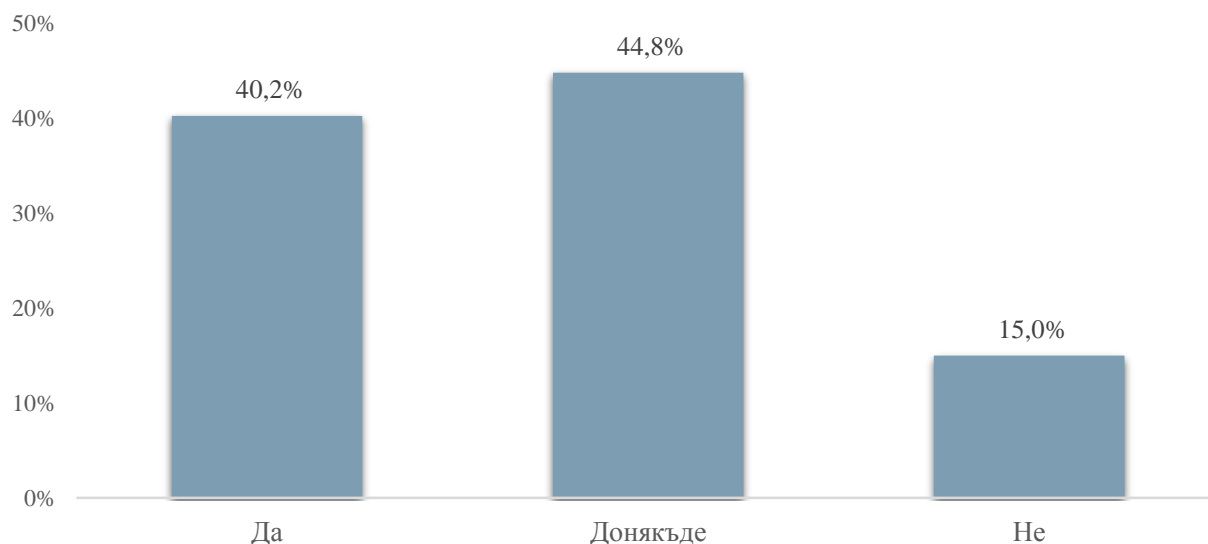

Възможна е и друга хипотеза – усещането за „нередност“ и „защита“ се променя с намаляване на социалния мащаб на населеното място. В по-малките населени места хората по-често са наясно „кой какво прави“, съответно усещането за анонимност е много ниско и на практика неприложимо – съответно няма и нужда да бъде търсено.

Анкетираните в столицата най-често са посочвали, че има *много голяма* нужда от подобен механизъм. Този резултат донякъде подкрепя втората хипотеза – при високото ниво на анонимност в столичния град, нейната закрила се търси допълнително. Разпределението по възраст показва, че младежите (до 24 години) са по-склонни да считат, че не е необходима специална рамка за защита при подаване на сигнал.

И тук, работещите в общински администрации, по-често са отговаряли, че по-скоро няма нужда от специална рамка за защита. Въпреки това делът на споделящите такива нагласи е относително нисък – около една шеста. Статистическото разпределение показва, че учащите и безработните лица по-често не споделят общоустановеното мнение. В столицата и областните градове е относително по-разпространено мнението, че трябва да се въведе рамка за защита на лица, които подават сигнали за нередности. Трябва да се отбележи, че живеещите в столицата са значително по-категорични от населяващите областни градове, които на свой ред вземат превес сред смятащите, че има такава нужда, но тя не е много голяма.

Ако сигналът е анонимен, Вие лично ще се чувствате ли по-защитен?

Макар основен дял от анкетираните да подкрепят осигуряването на анонимност при подаването на сигнали за корупция, близо една втора се съмняват, че това ще им донесе пълна сигурност. На въпроса дали биха се чувствали защитени, ако подаденият от тях сигнал е анонимен, малко над 40% от анкетираните отговарят положително. Значителен дял от респондентите обаче, споделят, че не биха се чувствали напълно защитени дори, ако самоличността им бъде запазена в тайна. Близо 45% смятат, че това ще им донесе сигурност само донякъде. Тук отново обяснението може да се търси в сериозно подкопаното доверие в работата на институциите – тяхната безпристрастност, независимост и равно третиране на гражданите независимо от това на каква позиция са или каква е конюнктурата в дадения момент.

Живеещите в столицата и областни градове в страната са значително по-скептични от останалите към това доколко гарантирането на анонимност би ги защитило. Такива опасения споделят анкетираните от всички възрасти, с изключение на най-младите и най-възрастните респонденти, при които този дял е относително по-нисък.

Макар заемащите позиции в държавния сектор да са по-категорични, че осигуряването на анонимност би било достатъчно, за да се чувстват сигурни при подаване на сигнал за корупция, отново се забелязва, че работещите в държавни и общински администрации по-често не споделят това мнение (малко над една пета).

Шестдесет на сто от анкетиранияте граждани не смятат, че ще са достатъчно защитени, ако подадат сигнал за корупция или конфликт на интереси, свързан с лица, заемащи публични длъжности. Едва 2,9 % отговарят, че биха се чувствали напълно спокойни да подадат такъв сигнал.

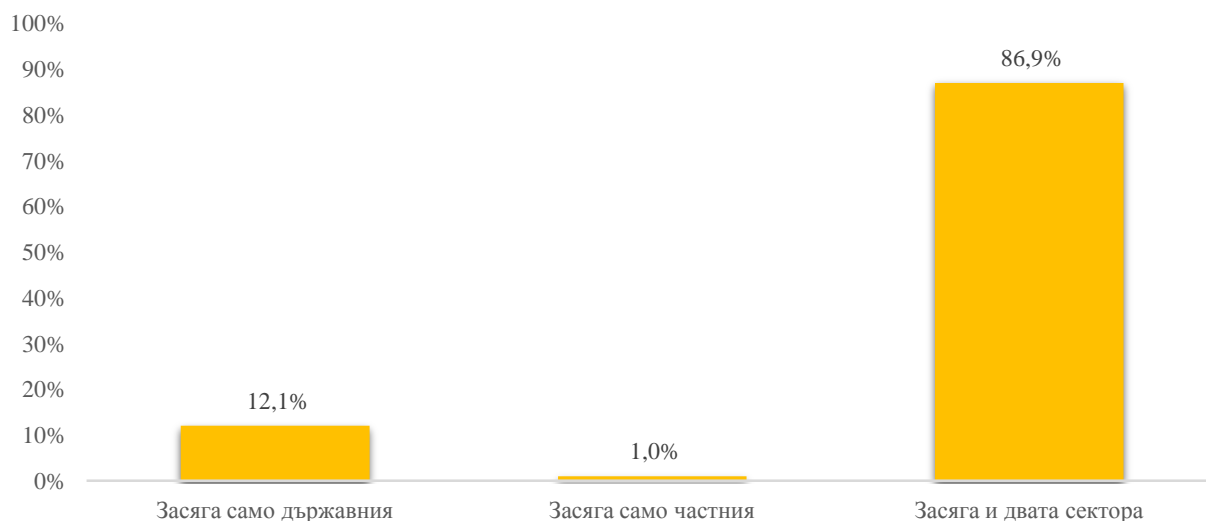
Статистически разрез по възраст на анкетиранияте показва, че тези над 50 години са значително по-склонни да смятат, че няма да бъдат достатъчно защитени, ако се наложи да подадат сигнал срещу лице, заемащо публична длъжност. Такова мнение споделят повече мъже и лица заемащи длъжности, които не са ръководни. Статистическото разпределение показва, че социалният статус на гражданите оказва частично влияние върху нагласите им. Респондентите, които към момента на анкетиране, по една или друга причина, са извън

пазара на труда, също показват по-силен скептицизъм към това дали безпрепятствено биха могли да подадат сигнал за корупция срещу публично лице.

4. Обхват на корупционните практики

Според Вас, корупцията може да засяга само отношения, в които едната страна е представител на държавния и общинския сектор или може да обхваща и отношенията между две частни фирми?

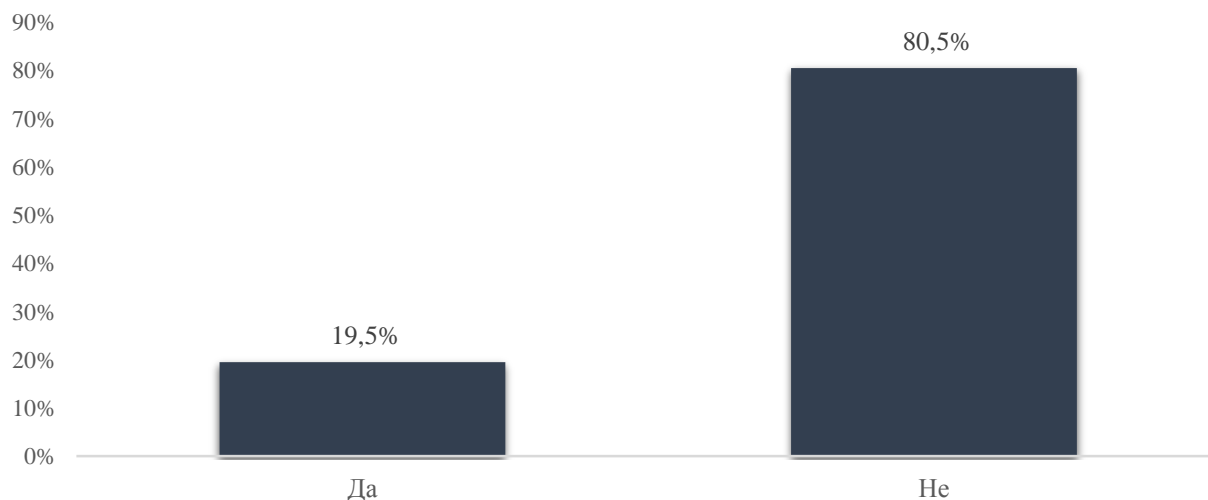

Близо 90% от гражданите са на мнение, че корупцията би могла да обхваща както отношения между държавния и частния сектор, така и такива между две частни фирми. На противоположното мнение, са предимно анкетираните във възрастовите групи 18-24 и 50-60 и повече години. Чрез статистически разрез по образование се вижда, че анкетираните с по-нисък образователен ценз – по-често са на мнение, че корупцията обхваща само държавния или само частния сектор. Сходни тенденции се наблюдават и сред анкетираните, които са безработни.

Вие лично имате ли информация за случаи, в които е била осъществена корупция при сделки между частни организации?

Въпреки увереността на анкетиранияте, че корупцията съществува и при сделки между частни фирми, без участието на държавния сектор, делът на лица, които знаят за конкретни случаи е около четири пъти по малък – 19,5%. Цялостното впечатление от получените данни е, че анкетиранияте с по-висок социален статус по-често са ставали свидетели на корупционни практики между частни организации. Статистическия разрез ясно показва, че лицата с по-висока степен на образование и доходи по-често знаят за ситуация, в която е била осъществена такава форма на корупция. Относително равни дялове от държавния и частния сектор споделят, че имат информация за такъв случай. Сред работещите в държавния сектор обаче, отново се очертават силни тенденции. Най-високи дялове от анкетиранияте, заемащи позиции в администрации и държавни предприятия имат информация за случаи на корупция в частния сектор.

5. Заключение

Близо половината от българските граждани биха подали сигнал, ако станат свидетели на случай на корупция на работното си място. Над половината респондентите биха постъпили по подобен начин, ако забележат конфликт на интереси на мястото, където работят.

Ръководството на фирмата/институцията/организацията, полицията и медиите са трите най-често посочвани органи, към които българските граждани биха се обърнали в случай на корупционна практика или конфликт на интереси, възникнал на работното им място.

Над 90% от българските граждани подкрепят в някаква степен твърдението, че хората трябва да подават сигнали, ако станат свидетели на корупция или конфликт на интереси.

Липсата на гаранции за защита и страхът от действия, насочени към подаващия сигнала, са най-често изтъкваната причина за отказ от сигнализиране на корупционни практики и конфликт на интереси. Над 50% от заявителите, че не биха подали подобен сигнал, посочват като причина усещането, че на сигнала няма да бъде обърнато внимание, както и че от подобно действие няма да има резултат.

Над 60% от анкетираните споделят, че не биха се чувствали достатъчно защитени, ако вземат решението да подадат сигнал в случай на неправомерни действия, свързани с корупция и конфликт на интереси.

Възможността за подаване на анонимни сигнали е одобрявана от над 70% от българските граждани. Над 80% биха се чувствали до известна степен по-защитени при евентуално подаване на сигнал, ако съществуваше подобен механизъм. Над 95% от анкетираните споделят и мнението, че е необходима рамка за защита на лицата, които свидетелстват за нередности.

Явлението „корупция“ се разпознава като засягащо и държавния, и частния сектор от над 85% от българските граждани. Въпреки това малко под една пета от тях имат информация за корупционни практики при сделки, осъществени между частни организации.

Голямото мнозинство от анкетираните граждани са на мнение, че журналистите, лицата, заемащи висши държавни длъжности, одитните органи, длъжностните лица в държавната администрация ръководителите на отдели и звена имат задължението да свидетелстват, ако попаднат на случай на корупция или конфликт на интереси. В най-голяма степен това задължение се припознава в одитните институции.

Мнозинството от българските граждани в някаква степен биха били готови да свидетелстват срещу колега или пряк ръководител при случай на корупция или конфликт на интереси. По-малко са респондентите, които биха предприели подобно действие срещу висш ръководител.